Ч. 293. Львів, пятниця, дня 31. грудня 1904 (13. січня 1905). Річник VIII.

Передплата на »РУСЛАНА« виносить:

в Австриї:

на цілий рік . . . 20 кор
на пів року . . . 10 кор
на чверть року . . 5 кор
на місяць . . . 1·70 кор

За границею.

на цілий рік . . 16 рублів або 36 франків
на пів року . . 8 рублів або 18 франків

Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адміністрация і експедиция »Руслана« під ч. 1, пл. Домбровского (Хорунщини). Експедиция зпсцева в Агенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженя. — Рекламациї неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 с. від стрічки.

Справа приватних ґімназий

(з нагоди статї проф. Грушевского: Щож далї? в І. кн. Літерат. наук. Вістника за 1905).

(+) Проф. М. Грушевский виступив в І. кн. Літерат. наук. Вістника за 1905 р. з гадкою засновуваня приватних руских ґімназий. Гадка ся не нова і не ориґінальна, а хиба на стілько ориґінальна, що проф. Г-ий домагає ся, щоби призбирані вже на театр гроші повернути на вказану нам ціль, а докінченє справи руского театру полишити польским політикам. Справу приватних ґімназий обговорювано і з нагоди розправи про приватний університет руский 1902 а також почасти в дневникарстві, а при всім тім, як показує ся, она не є зовсім ясна, бо й сам проф. Г-ий в своїй статї показав, що єї не розуміє, як слїд і тим то єго імя, котре на иншім полї є авторитетне, може довести нашу суспільність до хибних поглядів і скорих поривів, котрі не так то легко буде ввести в житє, як єму здає ся.

Отже щоби розправа на сю тему могла вести ся на певних а не фантастичних основах, бажаємо передовсім подати до відомости нашої суспільности ті услівя, від яких зависимі є засновини приватних ґімназий і взагалї приватних шкіл.

Передовсім треба тямити, що дозволу на заснованє приватної ґімназиї, як і инших середних шкіл і семінарий учительских уділяє міністерство просьвіти на основі внесеня ради шк. кр. Щоби осягнути дозвіл на заснованє такої школи, треба в поданю внесенім до міністерства через раду шк. кр. предложити: 1) науковий плян, котрий мусить бути схожий з науковим пляном в публичних школах державних; 2) виказ учительского збору і директора, з долученєм їх учительскої кваліфікациї (сили учительскі без правної кваліфікациї, осягненої перед державною іспитовою комісиєю, не можуть учити в приватних школах); 3) уміщенє школи, котре має розслїдити окрема санітарна комісия, вислана із староства дотичного; 4) виказ наукових приборів (кабінети природничі, істор. і ґеоґр. карти і т. п.); виказ фінансового обезпеченя, що школї не бракне конечних материяльних засобів.

Вже подані тут головні услівя показують, що проф. Г-ий помиляє ся, думаючи, що засновуючи приватні рускі ґімназиї, можливо буде »орґанізувати тип руської середньої школи в значній мірі свобідної від режіму польскої ради шкільної«, бо як сказано, та руска школа не може мати иншого пляну наук, як загально обовязковий в публичних ґімназиях державних, інакше не осягне міністерского дозволу, а треба додати, що приватні школи підлягають так само як і публичні наґлядови ради шк. кр. зглядно міністерству просьвіти, а краєвий інспектор має обовязок бачити на се, щоби плян науковий був такий і так виконуваний, як в публичних школах.

Помиляє ся проф. Г-ий і що до того, будьто ми »зможемо самі добирати учительский персональ і дати занятє тим силам, яких рада шк. кр. починає з політичних зглядів не пускати до середних шкіл«. Як вгорі зазначено, затвердженє дібраного збору учительского і директора залежить від міністра, на внесенє ради шк. кр. З того можна зрозуміти, що сили, котрі власти шкільні признали неможливими з яких небудь причин для публичних шкіл державних, не можуть бути відповідними в приватних школах, ба навіть публичні школи стілько навіть кориснїйше поставлені, що можуть послугувати ся суплєнтами, коли тимчасом приватні школи можуть приймати лише іспитовані сили. Може се видавати ся неумістним, але се є факт, з яким числити ся треба. Професор Г-ий уявляє собі учительский збір приватної рускої ґімназиї мовби якийсь »вибраний контінґент, котрий буде переходити з одного міста до другого (отже щось в роді вандрівної трупи), закладаючи нову приватну ґімназию, коли попередня буде доведена до удержавленя«, що є прямо неможливе, бо з удержавленєм стають ті учителї державними професорами в тій школї.

Яким способом таке засновуванє приватних руских ґімназий, хочби кількох, »в дальшім плянї прискорить і сформованє осібної руської шкільної ради, котрої ми дорогою сойма чи парлямента не діждемо ся мабуть дуже й дуже довго«, сего ми вже не розуміємо і дуже булиб раді, як би проф. Г-ий се близше був пояснив.

На останку пригляньмо ся найважнїйшому услівю засновуваня ґімназий, тому nervus verum, себ то материяльній підвалинї, без якої не може єствувати ніяка інституция.

Кожда ґімназия, в найменших розмірах, отже 8-клясова, без кляс рівнорядних, повинна мати директора, катехита, 8 учителїв до язиково-історичних і 2 учителїв до математично-природничих предметів, значить директора і 11 учителїв (вчисляючи до них катехита). Проф. Г-ий предкладає передовсім засновуванє низших ґімназий, і думає, що »удержуванє перших двох кляс на початок буде коштувати мабуть небільше 3—4 тисяч (імовірно корон Ред. Русл.), удержанє цілої низшої ґімназиї друге стільки (значить 6—8.000). Отже се обчисленє не має ніякої позитивної основи.

Подамо тут обчисленє на основі фактичних даних для нормальної, значить 8-кл. ґімназиї. Само уміщенє річно найменше треба числити 18.000 К. Наукові прибори для цілої ґімназиї найконечнїйші стоять найменше 20.000 К. Не числимо ще опалу, осьвітленя, обслуги і внутрішнього урядженя (лавки, таблиці, столи, шафи ітп.). Колиж проф. Г-ий має на думцї передовсім низші ґімназиї, то на уміщенє треба числити 5.000 К., на наукові прибори найменше 8.000 К., а се тому, що для висшої ґімназиї прибори значно дорозші.

Для низшої ґімназиї потреба 1 директора, 4 учителїв і катехита. Позаяк в приватній школї можуть бути лише іспитовані сили учительскі, отже треба їм признати на разї найнизшу платню дійсних учителїв з активальним додатком, значить для кождої сили річно 2.800 К. плати і 500 К додатку = **3.300** К, директорови окрім 3.300 К ще половину функцийного додатку 500 К за низшу ґімназию) отже разом **3.800** К, катехитови (за низшу ґімназию) половину платнї 1.400 К і 150 К за екзорти разом **1.550** К; отже зборови учительскому в низшій ґімназиї титулом платнї разом річно **18.500** К а дочисляючи до сего на уміщенє річно **5.000** К, на прибори що року **8.000** К, маємо кошт основаня низшої ґімназиї **31.500** К. Що при тім на підмогу міских громад не богато належить ся числити, можемо на доказ навести н. пр. Чортків, де ведено перегорори о заснованє учительскої семінариї, відтак реальної школи і все розбило ся, бо громада не хотїла нічим причинити ся, хиба площею під будинок шкільний. Певно, що нас готові окричати сей час песимістами, противниками самостійної ідеї ітд., але всім тим знов оптимістам радимо звернути ся до виділу Руского Товариства педаґоґічного і там вивідати ся, як то оно ввело в житє і як удержує виділову школу та учительску семінарию женьску, або до перемиского інститута для дівчат, як там доведемо до заснованя виділової школи і лїцея (бо на се покликує ся проф. Г-ий), а тоді, сподїваємо ся, признають справедливість наших виводів і переконають ся, що лекше робити проєкти, але не так легко їх виконати і поставити на кривкі підвалини та забезпечити їм розвиток і будучину.

Промова пос. д-ра Короля

виголошена в галицкім соймі дня 9. падолиста 1904 при буджетовій розправі.

(Конець).

Достойні панове! Так само ми як і ви відчуваєте ту душну атмосферу, а ще більше відчуває єї публика, нарід руский. Ми видимо, що якась зміна посеред вас настала, а тої зміни не можна витолкувати чим иншим, як подорожию д-ра Кербера по Галичинї. Від часу тої подорожи видно якусь зміну в вашім поступованю, котра на око видаєсь корисна, котра однак фактично такою не є, як видаєсь на око. Ми видимо, що ви на хвилю придавили неохоту до всего, що руске, однак робите то під певним психічним примусом, даєте то, що дати мусите, чого відмовити не можете.

Правда, та більшість соймова завотувала з такою однодушностию руску ґімназию в Станиславові, однодушностию, кажу, бож тої однодушности не могло замутити виступленє відірване дост. п. Цєньского против креованя ґімназиї; не могло єї помішати і то, що кількох послів від голосованя ся встримало, або вийшло з салї соймової. А однак єсли придивимо ся близше і пригадаємо собі, які то були трудности, яких потреба було жертв, щоби допровадили до того, щоби узискати тоє, що нам з права належало ся, то насуває ся мимо волї думка, що поза тою однодушностию криє ся щось, о чім ми ясно собі справи здати не можемо. При-

гадую, що аби дійти до такої дрібниці, як одна ґімназия руска в Станиславові, потреба було, щоби посли рускі аж два рази уступали з сеї в. палати: потреба було значних заходів зі сторони ваших людий передових, нїм вкінци дійшло до того, що більшість соймова признала нам то, що нам правно належить ся.

І тоту дрібницю подано нам в такій формі, що ми мусїли відчути, що то концесия зі сторони більшости соймової. Ми мусїли вислухати науки, яку нам давано з трибуни справоздавця п. Целецкого, котрий може найменше має права до того, щоби давати науку і поуку, як ми маємо поступати, як має поступати руский нарід, щоби дійти до своїх прав. Ми за тії науки красно дякуємо, бож ми на стілько дозріли, що самі знаємо, як поступати! Нарід руский має своїх власних провідників, котрі не чекаючи на науку п. Целецкого, поведуть нарід такими дорогами, котрими він дійде до свого призначеня. (*Браво*).

Що більшість соймова не так дуже угодово до нас настроєна, що она не так радо хоче узнати наші права, того малисьмо доказ при так дрібній справі, як справа порушена внесенєм п. Ґломбіньского, жадаючого, щоби з Галичини більше покликувано урядників до властий центральних. При тій справі розходило ся о дуже невинну поправку дост. п. Олесницкого, щоби до властий центральних покликувано таких урядників, котрі попри язик польский знають і язик руский. Яке то огірченє викликало так дрібне а справедливе жаданє межи більшостию соймовою, з якою солїдарностию взяла ся она боронити против того мнимого замаху на права язика польского! Треба було аж помочи випробованого в таких справах Ексц. Абрагамовича, щоби більшість вивести з тої колїзиї. Та більшість не хотїла чейже явно здрадити ся з неохотою, якою перенята до Русинів, не хотїла явно висказати, що хоче, щоби до властий центральних покликувано лиш урядників, котрі знають язик польский, бо то би було неполїтичне. А з другої сторони не хотїла згодитись на то, щоби в резолюциї було признане рівноуправненє язика руского з польским.

І що стало ся?

З колїзиї тої вибавив сойм Ексц. Абрагамович, а сойм ухвалив резолюцию, котра, здає ся менї, не лежала в інтенциї внескодавця пос. Ґломбіньского. І єсьм певний, що п. Ґломбіньский, колиб був знав згори, що така доля чекає єго внесенє, був би зрік ся єго ставленя, а може і був би волїв, щоби над єго внесенєм перейти до порядку дневного.

Правда: — ми узискали одну руску ґімназию у східній Галичинї, але за тоє, більшість соймова, помимо протестів цїлого руского народа, ухвалила закон рентовий, закон, до котрого цїлий нарід руский відносить ся з недовірєм з певного рода обавою; бо підозріває не без причини, що закон той має дуже далеко сягаючі полїтичні цїли, котрі мають забезпечити на довгі лїта пановане дотеперішної більшости соймової.

Та обава цїлого руского народа видає ся тим більше уґрунтована, що тая сама більшість соймова, котра так горячо побивала ся за ухваленєм закона рентового, не хоче нїчого знати о дальшім нашім постулятї, яким є реформа виборча.

О тій реформі більшість соймова і чути не хоче, не хоче числити ся з тим, що майже всї краї коронні на тім поли певний поступ зробили. хоче числити ся з тим, що найблизший край, замешкалий так само через більше народів, а і через нарід руский, як Галичина, край, котрий і під зглядом інтеллєктуальним і економічним, не стоїть висше від Галичини, — іменно Буковина — в понедїлок не вагала ся ухвалити реформу виборчу, а то в напрямі безпосередного права голосованя. Буковина не бояла ся того, чого ви, панове, боїте ся, помимо, що услівя социяльні і економічні там такі самі, як і у нас.

Достойні панове! Приймїть до відомости, що постулят реформи виборчої у нас є справою актуальною; то постулят цїлого руского народа, але не тілько руского народа, то постулят цїлого загалу, так руского як і польского.

Я признаю, що єще якийсь час буде могла та більшість соймова занимати тут становиско відпорне, як до тепер, що буде могла гребати такі внесеня будьто в комісиї, будьто переходити над ними до порядку дневного; признаю, що то може тревати єще рік, два або і кілька лїт, однак кождий з вас, панове, відчуває то, що справа та з кождим днем є чим раз більше актуальна. Она іде спішним кроком на перед і вам, панове, треба бояти ся, — запукають до воріт сеї палати тії всї в своїх правах так дуже покривджені, а запукають так сильно, що більшість не потрафить оперти ся дальше.

Думаю, що лежало би може в нашім інтересї, панове, аби та більшість добровільно, з власної волї дала розширенє права виборчого, бож она повинна собі взяти за відстрашаючий примір боярів буковиньских, боярів румуньских, котрі також операли ся реформі виборчій, котрі о нїй чути не хотїли, доки не були змушені вкінци єї признати, доки нарід не повів виборів так, що посли народні стали більшостию в своїм буковиньскім соймі а з ними і бояри згодити ся мусїли, бож реформа виборча ухвалена там однодушно.

То, достойні панове, короткий начерк нашого полїтичного положеня в краю. Відношеня наші в нїчім не змінили ся і не поправили. Зміна особи намісника не поправила незавидної долї руского народа, тож не дивуйте ся, панове що ми, рускі посли і в тім роцї стаємо на становищи опозицийнім, що ми і в тім роцї против буджету голосувати будемо. Я скінчив. (*Брава, оплески. Бесїдникови ґратулюють рускі посли*).

Допись.*)

З Перемишля.

(Ultima ratio — револьвер).

Охолонулисьмо вже з першого вражіня викликаного кровавим випадком, який приключив ся в мурах рускої ґімназиї в Перемишли; страшний жах, який він в першій хвилї спонукав, уступив, а в єго же місце насувають ся певні рефлєксиї, певні висновки, які ся драма з природи річи в души кождого здорово думаючого чоловіка мусить викликати; тому може і на часї буде, єсли тепер, споглядаючи на той факт з певної переспективи уможливляючої обєктивність суду, застановимось над тим, що приключенє се до думаня подає.

Оцїнїм отже на сам перед факт сам яко такий. Ученик VII. кл., отже чоловік, що посїв найвисше образованє, яке в тім віцї в наших услівах є можливе стріляє в скритоубийчім замірі до свого бувшого професора. І чому? Чому? Позаяк чує нїчим не повздержану, шалену, нїчим як лише мордом даючу наситити ся жажду пімсти За що? За двійку! Справдї дивне! За двійку? Як жеж? Отже за сю двійку, що спричинила втрату року шкільного, убивати чоловіка, і робити себе злочинцем? За сю двійку нищити житє людске і себе самого засуджувати на самоубийство, щоби случайно не попасти ся в руки властий судових, які евентуально могли би дати єму відчути цїлу грозу караючої справедливости? Дивне!

Га, може хто скаже, кривда му ся стала, а почутє дізнаної кривди болить страшно. Чиж однак дійсно кривда му ся стала?

Ученик сей вчив ся тут а при тім їла єго страшна, неулїчима недуга; тому і проривав він науку від часу до часу а будучи перший рік в VII. клясї мусїв навіть в падолистї виступити і вже в тім роцї шкільнім навіть і не вернув. Повтаряючи сему клясу учив ся знов зле; а скілько вина того лежала в браку пильности а о скілько в неспосібности до науки, се годї рішити; фактом є, що наука єму не ішла; найімовірнїйше задля браку одного і другого; позаяк же стрінув професора, якому совість не позваляла робити фарси зі школи і який шимо, що знав добре понуру і завзяту вдачу сего ученика не хотїв ся нїчим иншим кермувати, як лише справедливостю, не дивниця отже, що зістав склясифікований так, як єму і належалось, хотяй професор сего зовсїм не зробив анї під впливом своєї нервози, анї в намірі шкодженя ученикови. Прямо не міг інакше; впрочім ученик сей одержав не лише від него другий степень але і від другого професора з історії, отже з предмету не вимагаючого в остаточнім разї нїяких специяльних спосібносий, лише пильности. Але пильности тої єму найбільше недоставало. По фериях переніс ся до Кракова; тут очивидно забрав ся до працї, тож і наука ішла єму лучше і шанси укінченя семої кляси зовсїм не були виключені. Мимо того однак жажда пімсти не дає єму анї на хвилю спокою. Не виконавши пімсти в липнї, відложив він єї на пізнїйше. Приїхавши на сьвята до родичів, пішов до ґімназиї з набитим револьвером і виконав свій замір, але і в тім виконаню уявила ся опять ся страшна, більше нїж зьвіряча завзятість, з якою хиба лише дика бестия мордує свою жертву. Коли іменно стрілив до професора, підчас коли сей відхилив двері, щоби війти до кляси, встромив єще голову крізь двері, щоби пересьвідчитись чи дійсно вцїлив; доперва коли побачив, що професор у крови своїй лежить на підлозї, замкнув двері і сей час застрілив ся.

Так отже в протягу кільканайцяти секунд двох людий пало жертвою; один упав жертвою своєї совісти, яка не позволяла єму на нїякі компроміси анї уступства там, де они були фактично недопускаємі, хотяй з лиця сего ученика можна було вичитати, що з огляду на власну особу практичнїйше булоб уступити — другий же пав жертвою своєї справдї зьвірскої жадоби пімсти, наситившись хотяй лише на хвилинку видом крови свого ненависного професора.

Так представляєсь сей факт цїлий і нїхто хиба заперечити не може, що маємо тут до дїла з найординарнїйшим злочином, який кождий чоловік без огляду на те, яка єго гадка о школї, осудити мусить. Оправданя для виконавця сего злочину нема нїякого; можна би хиба одно лише навести, що єго вину могло би в иншім сьвітлї поставити, а іменно се, що в єго родинї лучалась епілєпсия; може і він сам терпів на ню, але доказів на се нема. Фактом є однакож, що злочину свого допустив ся не під впливом хвилевого розяреня; нї, він єго собі уложив вже від давна і з тою гадкою приїхав до Перемишля; усе те сьвідчить о невисказано понурій завзятости, котра всякий голос совісти з елєментарною силою приголомшила, о нечуваній силї волї, на яку до такої цїли здобутись може або чоловік, котрого назвати би треба бестиєю в людскім тїлї, або — божевільний шалун.

А однак якже дивне становище заняла супроти того польска, ба декуди і руска праса!

З поспіхом гідним лучшої справи нотовано поквапно кожду чутку про мниму надмірну строгість професора, про секованє ним учеників, інсинуовано єму, що при зміні погоди змінюєсь в наслїдок фізичної недуги єго гумор, що мнимо має впливати на клясифікованє ним учеників, ба посунено ся навіть так далеко, що подано вістку, мовби професор сей писав до свого товариша в Кракові, аби сего ученика »мав на оцї«, одним словом роблено всякі можливі змаганя, щоби професора, що в цїлім того слова значіню упав жертвою свого званя, в очах суспільности представити як тирана молодїжи, що більше як нїкчемного нищителя будучности своїх учеників, а з ученика-злочинця змити за всяку цїну пятно ганьби, з яким зступив до гробу.

Гарна задача!

Чи панове кореспонденти і редактори подумали однак, яку страшну шкоду заподївають они тим своїй суспільности, деморалїзуючи таким способом молодїж? Примір заразливо дїлає, се правда, але безперечно гіршою в наслїдках своїх є поблажливість для злочину і яке небудь украшуванє єго зі сторони старших, бо вироджує се фальшиву амбіцию відограня ролї героя, хотяйби за цїну скритоубийства. Що однак підле і нїкчемне є, се належить назвати по імени.

Хто небудь стикає ся зі школою, сей знає,

---

*) Отсе містимо таку допись »з сосом«, про яку ми говорили вчера і тому містимо єї без жадних змін. З одної сторони она дотичить справи, в якій вправдї загальна опінїя виробила собі трохи односторонний суд, тому містимо єї в імя дивізи: audiatur et altera parts! З другоїж сторони сама форма дописи нехай буде приміром для наших шан. дописувателїв, як властиво дописи не повинні писати ся.

скілько то разів заходять подібні случаї, що ученик репетент дістає мимо того другу клясу! Чиж з того один тільки висновок можливий, а іменно сей, що дотичні професори є тиранами молодїжи?

Становище, яке публика і значна часть праси супроти школи займає, дивним нераз являєсь і комічним би єго назвати можна, колиб оно в наслїдках своїх не було таке сумне. Бо скажім собі раз прецїнь, по що є закони, єсли не мають бути виконувані? Професор має оцїнити поступи ученика; щож має він сказати супроти єго фактичного неуцтва або цїлковитого браку пильности? Чи примкнути очи і давлячи в собі всякий голос совісти і справедливости має дати »зелїзний лист« всїлякому лїнивству і неуцтву, щоби лише мати сьвятий спокій? Се безперечно метода дуже вигідна, але рівно шкідлива як і гидка; професор такий найде так звану любов і поважанє у значної части учеників і в широких масах суспільности, але є він таким самим галапасом суспільности, як і сей ученик, що без працї хотїв би жебраниною і погрозами йти висше.

Згаданий професор не був таким; був строгим і вимагав від учеників знаня, був може і терпким і прикрим, але лише для тої »полови шкільної«, від якої жадна з галицких ґімназий і здаєсь нїяка у сьвітї не є свобідна; ученик совісний мав в нїм зичливого провідника; щож однак з того, коли о опінїї професора не добрі ученики рішають, але як раз ся полова, котра в широких, критично не завсїгди вироблених масах нашої суспільности, не знаю яким правом, виробила собі домінуючий голос як в многих инших справах, до котрих не доросла, так і в осуджуваню тих, котрих не так судити, як радше слухати повинна.

Повторяю ще раз: сумним є сей факт яко такий, але стократно сумнїйшим проявом є тота толєранция праси і публики для того рода »геройств«, толєранция, що граничить вже єсли не з апотеозою, то по крайній мірі з цїлковитим розгрішенєм ординарного злочину. Буде се безперечно утрудняти становиско професорів в школї, але найбільшу шкоду потерпить суспільність сама, бо який посїв, таке і жниво. Не сьвітла перспектива для суспільности, котра не вміє по мужески картати злочину, а навпаки відносить ся до него з хоробливою чутливостю — а для професора, що пав жертвою своєї рішучости, в хвилї, коли боре ся між житєм а смертию, має лише слова підзорів, сплетень і клевети.

Обєктивний.

Полїтичний перегляд.

Конференциї мін. Ґавча з представителями сторонництв тревають дальше, а вчера з др. Епінґером і кн. Льобковіцом, відтак з бар. Мальфатім і бар. Морсей-ом. Fremdenblatt подає, що до д-ра Епінґера висказав ся мінїстер-президент, що горячо бажає ческо-нїмецкого зближеня, однак не думає вступити на дорогу спільних конференций сторонництв, бо ся дорога є вже зужитою і показала ся безуспішною. Лїпшого висліду надїє ся з безпосередних зносин з послами обох народностий. Др. Епінґер зробив зависимою нїмецку обструкцию в ческім соймі від поведеня Чехів в парляментї.

Нїмецка праса занимає ся живо звісткою віцепрезидента нїмецкого парляменту Баша, який перед виборцями висказав ся, що недавно тому відносини Нїмеччини до Анґлїї так були заострили ся, що якийсь час була грізна небезпека оружного конфлїкту. Так нїмецкі дневники, як і анґлїйска праса називає енунциацию Баша безпідста[illegible] сплетнею, здїланою імовірно в порозуміню з правительством, яке хотїло тим способом вплинути на нїмецку загальну опінїю в справі ухваленя нових кредитів на маринарку. Натомість праса впевнює, що відносини обох народів є як найлїпші і не подають жадних причин до яких небудь обав.

Поголоски про уступленє російского мінїстра внутрішних справ кн. Сьвятополка-Мірского виринають і щезають з калейдоскоповою скоростию. Поважнїйшою заповідию здаєсь бути се, що російска телєґрафічна аґенция зазначує тепер розсївані за границею вістки про зміну мінїстра і не дементує їх, а тілько стверджує, що офіцияльного потвердженя сеї вістки нема. Натомість до льондоньских дневників телєґрафують з Петербурга, що з днем Нового року після старого стилю наступить номінация нового мінїстра внутрішних справ і вказують при тім на Віттого або якогось Тукарова, урядника мінїстерства.

Ґенерал Стессель прийде перед воєнний суд, бо так постановляє закон про оборону кріпостий, що без огляду на заслуги і славу команданта та хоробрість залоги, після капітуляциї мусить збути ся воєнний суд. Сего бажає певно так сам Стессель, як і цїла російска суспільність, щоби на тім судї вияснили ся остаточно докладно ті всї причини і недостачі в заосмотреню Порт-Артура, які спричинили єго упадок. Що до дальшого ходу війни, виринають поголоски, що Росия при найблизшій нагодї буде старати ся о заключенє мира з Японією, щоби відтак построїти сильну фльоту і почати нову відплатну війну. Однак тому перечать вістки з Суезкого каналу, де нотують перехід російских кружляків і торпедівцїв на полудне, а також донесенє бюра Райтера з Порт-Люї на острові Маврітіюс (анґлїйский остров на Індийскім океанї) під датою 10. с. м., що японьска фльота находить ся коло острова Дієґо Ґарчіа (на Індийскім океанї). Адміралови Рождественьскому вже донесено, що Японцї зближають ся до балтийскої фльоти і супротив того подвоєно осторожність для охорони фльоти. З того можнаб заключати, що японьска тактика не хоче дати часу Росиї до зорґанїзованя нових морских сил, але навіть хотьби при берегах Африки задати смертоносний удар решткам морского значіня російскої держави.

Новинки.

— **Календар.** В пятницю: руско-кат. Мелянії; римо-кат. Ілярия: — В суботу: руско-кат. *Обр. Господнє і Василия В.*; римо-кат. Феликса з Нолї. — В недїлю: руско-кат. Пер. Вогояв., Сильвестра,; римо-кат. Ім. Єк. М.

— **Запросини до передплати.** Як завсїгди ми мали одну цїль і одно бажанє, так і тепер ми одушевлені ним: стояти в оборонї прав нашої Церкви і народности та покликувати народовцїв до єдности. В тім зглядї ми на сїм місци писали давнїйшими роками: „На тім становиску будем тревати непоколибимо і консеквентно! Нашого национального стягу не дамо поневіряти людям, що давно вибились зпід него і стали на чужу службу. Ми віримо, що надійде та хвиля, коли весь табор народовцїв стане плече об плече до борби за народні права, а на своїм прапорі напише слова: „Проч зі злукою з ренеґатами! Наша справа за чиста і за сьвята, щоби до неї посьміли мішати ся нечисті руки!“

Ся хвиля вже, славити Бога, надійшла. Се нехай стане доказом, чи ми „непоколебимо і консеквентно« все стреміли до народної єдности, щоби наші народні сили повернули на зміцненє українсько-руской ідеї і зріст нашого национального розвою. Ми давали нераз голос людям, що стояли посторонь від нашого табору, щоби через прилюдну виміну гадок проясувати душну атмосферу наших партийних відносин.

До сеї високої цїли будемо змагати і дальше всїма своїми силами, а щоби се сповнити, ми постарали ся також о збільшенє числа наших дописувателїв на провінциї та запевнили собі співучасть визначених сучасних писателїв в наших фейлєтонах.

З новим роком зачнемо друкувати велику історичну поміч одного з виднїйших наших письмнників, а також драми, нагороджені на конкурсї тов. ім. Котляревского. Крім того маємо в тецї більшу скількість дрібнїйших оповідань і новель, як також і поезий пера Осипа Маковея, Богдана Лепкого, Сильвестра Яричевского, Остапа Луцкого, Дениса Угнївця, Уляни Кравченко, др. В. Щурата, Л. Лопатиньского Я. Гординьского, Франца Михайлова, Ілька Гаврилюка і др.

Дякуючи сердечно всїм нашим Прихильникам, що своєю працею і заохотою піддержували нас в тяжких нераз хвилях, просимо їх також на будуче о ласкаву поміч та о приєднуванє нам чимраз більшого круга передплатників.

Всїх наших довжників просимо о ласкаве вирівнанє залеглостий. Услівя передплати ті самі, що і в попереднім роцї.

Редакция »Руслана.«

— **Видїл тов-а „Львівский Боян“** не сумнїває ся, що членам дав ся відчути поважно брак проб хоральних, спричинений сьвяточними фериями, тож дїлить ся з всїми П. Т. членами радісною вісткою, що перша по сьвятах проба мішаного хору відбуде ся в пятницю 13. сїчня с. р. о год. 7·30 вечером в комнатах власних при ул. Вірменьскій ч. 2, I пов. З огляду на концерт, що має відбути ся з кінцем сего місяця, просимо о численну участь. Тут замічаєсь, що проба не буде цїлком колїдувати з устроєною »Маланкою« в той сам день на »Бесїдї«, бо проба скінчить ся найдальше о год. 9·30, отже так для Пань як і для Панів буде можливе бути тут і там. За Видїл: *Й. Дембицкий*, секретар.

— **Жіноча Громада в Бережанах** відбуде загальні збори дня 14. с. м. о 5 год. вечером.

— **В Зеленій**, бучацкого повіта, буде дня 15 с. м. о 2 год. пополудни отворенє Читальнї »Просьвіти«.

— **Вибори радних у Львові.** Доповняючі вибори 53 членів міскої ради у Львові відбудуть ся дня 28. лютого с. р. До виборчої кампанії готовлять ся всї партиї польскі і відбувають збори, лише одинокі Русини доси не орґанїзують ся і готові як давнїйшими роками приступити до виборчої урни без взаїмного порозуміня. І хоч у Львові живе на 170.000 душ около 30.000 Русинів, то в міскій радї не мають анї одного заступника. Не можна і дивувати ся, що львівский маґістрат не числить ся з народностию, яка становить шесту часть цїлого населеня міста.

— **Коляди** мають свою давну історию. Вже старинні Римляни називали перший день кождого місяця calendae. Оттим то й Новий рік сьвятковано під сею назвою дуже величнo. Середні віки назначили Новий рік на 24. грудня, а традициї европейских народів перебрали до своїх мов змінене трохи латиньске слово calendae. прулучуючи єго до Різдвяних сьвят та до дарунків, якими тодї взаїмно обдїлювано ся також і на Руси. У нас переховало ся богато старезних коляд, і з яких деякі сягають княжих часів. Вони заступали поволи поганьскі піснї, які народ співав звичайно під ту пору, додаючи до них приспівку Ладо-ладо, так що може й се дало привід до повстаня назви коляд.

— **Пожарний „Сокіл“ в Сковятинї** борщівского повіта, засновано на статутах львівского »Сокола«. Ц. к. намісництво вже затвердило статут.

— **Перенесеня.** Намісник переніс стар. повіт. комісаря Адольфа Пуніцкого з Долини до Городенки, а повіт. комісаря Віктора Луцкого з Рогачиць до Богородчан.

— **Лат. архіеп. Гриневецкий** перебув онодї тяжку операцию і хоч стан єго здоровля є ще грізний, то лїкарі запевнюють, що дост. пацієнт подужає.

— **ВП. п. Іванна Ковальска** з Ясениці сільної зобовязала ся так довго складати що місяця по 1 К на будову гнїзда сокільского у Львові, доки Товариство не здвигне свого власного храму. За таку жертву почуваєсь Старшина тов-а до обовязку вложити Вп. Панї щиру подяку і здоровить сокільским: Гаразд! — *Старшина.*

— **Замах на повітового маршалка.** З Золочева доносять: Вчера о 9 год. рано приїхав зелїзницею з Красного до Золочева повітовий маршалок Вінкентий Ґноїньский, аби взяти участь в засїданю повітової ради. Коли п. Ґноїньский з валїзкою в руках входив до будинку пов. ради, прискочив до него видалений зі служби дорожний дозорець Казимир Ямрозїк і ударив єго боксером два рази в лице, почім утїк. Рани на лици не є небезпечні. Ямрозїка, котрий походить зпід Миколаєва, арештувала полїция і передала вязницї карного суду.

— **З Тов-а св. Петра.** На річ Тов-а св. Петра в місяци грудни прислали дальше (в коронах): дек. журавеньский о. Березовский від церков в Облазници, Мелничи, Буянові і Лютинцї по 5, а о. Гриневецкий 1; о. Мійский складку парохіян 5·60; о. Бачиньский 16; через о. Дуликевича з Плугова церкви: Годів і Струтин по 6, Золочів, Красносїльцї, Коропець, Розгадів, Риків і і Угорцї по 5, о. Демчук 2, оо: Грушка, Захаря

На Новий Рік поручає від 37. лїт єствуючий ГОДИННИКАРСКО-ЮВІЛЄРСКИЙ МАҐАЗИН у Львові, ул. Гетьманьска ч. 4 ЮЛЇЯНА ДОМБРОВСКОГО брилянти, золоті і срібні вироби, заручинові перстїнцї, шлюбні обручки, будильники, всякі годинники у великім виборі з першорядних фабрик сьвітових по найнизших цїнах. (6—6)

севич, Петровский, дек. Чемериньский і Янович по 1; дек. ярчівский о. Пачовский від церквей: Гаї 8, Малехів 5, а від оо. Радкевича і Коновальця по 2; о. Степанів від церкви 6, а від себе 4; через декана ходорівского о. Кмицикевича: Перегівский, Озарко, Ілечко, Швед, Милиньский з Залісець; Гук, Бабій, Прокопяк, Тітик з Жирави по 1, а яко жертву парохіяни: Черча 20·50, Васючина 12·32, Воскресенець 8·24, Ліщини 30, Книгинич і Загіря 7·30, Псар 12·28, Деговоі 14·32, Сугрова і Вербиці 4, а оо: Ольш і Білиньский по 2; через декана роздільского о. Строцкого церкви: Розвадів, Пісочна, Черниця, Кієвець і Верниь по 6, церква в Рудниках 5, оо: Дикий, Кузьмич, Варгановский і Юрик по 2, Продзевич 4, а Строцкий 1; через декана збаражского о. Рейтеровича церкви: Ступки, Романівка, Чернилів, Черниховці по 5, п-вї Курдидик 2, а оо: Чубатий, Михалевич, Курдидик і господар Яструбецкий з Лубянок по 1; через декана скалатского о. Герасимовича: о. Кордуба з Глїбова 8, церква в Скалатї старім і о. Слюзар по 5, оо: Герасимович 3·60, Рейтаровский 3·20, Шидловский 2, Білиньский 3, Онуферко 3·70, Дяків, Ганкевич, Куницкий з Оріхівця і Куницкий з Камянки по 2, оо: Чачковский 2·15, Мелешкевич 1, Пиндус 1·50, Пачовский 3·20, Слюзар і Ващишин по 4, а о. Луцик і церкви в Козинї по 6; радник Грабовеньский жертву 2; через дек. ярчівского о. Пачовского церква Германів і о. Яблоньский по 2; надінжінер п. Мійский 10. — Залеглости за р. 1904. просимо присилати до 13. січня 1905, з котрим замикаємо рахунки за рік 1904. — *Видїл.*

— **На будову дому львівского „Сокола“** зложили дальше отці Вп. Добродії (в коронах): Теод. Хаба з Чорнокінців вел. 1·40, Мих. Шишкевич 2, С. Ґорук (замість сьвят. желань) 2, Юр. Сташиньский 4, о. Пол. Кмить з Дрогобича 1, Т. Стефанович складку в домі о. Абрисовского в Косові 3·40, о. Ів. Жаркий з Глудна 1; за цеголки: С. Ґорук 2, др. Евг. Вацик зі Зборова 10, о. Пол. Кмить з Дрогобича 3; з пушок: в »Труді« у Львові 7·01, в торговли Евг. Рачиньского в Косові 3·50 К. Щиро дякуємо за датки і просимо не забувати про будову сокільнї у Львові. Гаразд! — *Старшина.*

— **Котра гора найвисша?** До недавна вважано, що найвисша гора на сьвітї є гора Gaurisankar в Гімаляях; Англичани, а іменно A. Waugh, назвали в р. 1856. найвисший шпиль в Гімаляях горою Everest'a (Mount Everest) і аж до недавна ґеоґрафи, ідучи за славним гімаляйским подорожником H. Schlagintweit-ом, уважали Gaurisankar і Mount Everest за одну і ту саму гору. Доперва в р. 1902. капітан анґлїйский H. Wood при нагоді помірів в Напалю постеріг, що Gaurisankar а Mount Everest — то два зовсїм ріжні шпилї в Гімаляях; оба ті шпилї закривають ся так, що Schlagintweit через похибку оба шпилї брав за один шпиль. Показалось далї, що дїйсно M. Everest є поки що найвисший знаний шпиль на сьвітї, бо коли M. Everest є високий на 8840 метрів, то Gaurisankar сягає лиш до висоти 8143 метрів.

— **Новий мінерал.** Професор краківского унїверситету др. Морозевич відкрив новий мінерал і назвал єго в честь віденьского мінеральоґа д-ра Бека „Беколїтом«. Проф. Морозевич відкрив беколїт на Українї, коли там відбував наукову подорож.

— **Дрібні вісти.** В Турцї к. Хир. арештовано почтового урядника Полякевича під замітом окраданя листів. — На шляху Коломия-Стефанівка привернено рух поїздів. — В Більчу золотім отвирають телеґрафічний уряд при почтї з днем 15. с. м. — З Відня утїк бар. Морпурґо і лишив чверть міліона довгу.

— **З львівскої архіепархії.** Завідательства одержали оо.: Павло Кудрик в Рогатинї і Павло Чехут в Ланах. — Сотрудництва одержали оо.: Віктор Несторович в Конюхах і Роман Волощак в Новиці. — Канонїчну інституцию на Болехів одержав о. Теодат Ярема. — Ректором духовної семінариї іменований о. др. Йосиф Жук. — На конкурс виставлена парохія Рогатин. — Призволена дотация для сотрудників з правом управи в Коростовичах і Коропці і для сотрудників в в Доброводах і Журавнї. — Роздільским містодеканом іменований о. Любомир Константин Зарицкий з Устя. — Крилошаньскі відзнаки одержали оо.: Василь Давидяк парох в Тухлї, Адам Марковский катехит реальної школи в Тернополи і Василь Жолдак капелян митрополита. — Похвальні грамоти за жертви і труди около будови церкви в Тухлї одержали: поміщик Адам Шмідт старший лїсничий Фридрих Шматера і 43 місцевих селян.

— **За стїнний календар** Р. Тов-а пед. заплатили у нас: Преосьв. Епископ др. Хомишин 1 К.; ВП. Фил. Пул. в Яслї 30 с; ВПр. о. В. Сл. в Сам. 60 с; ВПр. о. О. Баз. в Під. 30 с; Монаст. оо. Вас. в Мих. 50 с.

— **Для Р. Тов-а педаґ.** прислали нам: ВПр. о. К. Єрми з Відня 3 Я; ВПр. о. Влад. Слюзар з Самбора (на жін. семінарию) 1·40 К.

— **Переписка Адміністрациї.** *ВП. о. К. Єр. у Від.* З присланих грошей вписано лише 1·10 К на 1905, проче за 1904. — *ВПр. о. Ів. Рог. в Шеш.* за 1904 прийде вам ще 10 К. — *ВПов. Д. Зїнк. в Велиці.* Заплачено за XI. і XII., а не за XII. і I. — *ВПр. о. Теоф. Гар. в Бор.* За 1904 прийде нам ще 10 К 60 с.

— **Розрухи резервістів.** Berliner Tageblatt доносить: що в Смоленьску збунтовало ся оподї кілька тисячів резервістів, покликаних до походу на далекий Схід. Бунт приняв такі розміри, що змобілїзовано весь ґарнїзон, а військо мусїло стріляти. Того дня застрілено поверх 200 резервістів, а кількасот ранено. Наслїдком тих подій полковник і кількох висших офіцирів застрілило ся.

Телеґрами

з дня 12. січня.

Париж. В комісиї гульскій обговорювано спосіб веденя нарад і порішено, аби засїданя були публичні.

Париж. Соцїялїстично-радикальна ґруна послів заявила, що буде поперати кабінет Комба, аби допомочи єму до дальших реформ у Франциї (роз. в борбі проти Церкви).

Франкфурт. В копальнях вугля над Реном грозить загальний страйк робітників.

Петербург. Корабель »Острома« добровільної фльоти буде долучений до третої ескадри яко шпитальний пароход.

Цїнник

львівскої Палати торговельної і промислової.

Львів, дня 12. січня 1905.

	плат. кор. валюта К	плат. кор. валюта с	жад. валюта К	жад. валюта с
I. Акциї за штуку.				
Банк гіп. гал. по 200 зл. (400 К)	543	—	553	—
Банк гал. для торг. і пром. по 200 зл.	—	—	260	—
Банк кред. гал. по 200 зл. в лїквід	—	—	—	—
Зел. гал. Кар. Людв. по 200 зл (420 К)	—	—	—	—
Зел. Львів-Черн.-Ясси по 200 зл. (400 К)	580	—	588	—
Гарбарня в Ряшеві по 200 зл (400 К)	—	—	—	—
Фабр. ваґонів в Сяноку по 500 К	300	—	370	—
Тов. для гал. підпр. елекр. 200 зл.	400	—	410	—
II. Листи заставні за 100 К				
Банку гіп. гал. 5% виньос з 10%	111	25	—	—
„ „ „ 4½% льос. в 50 льосов.	101	30	102	—
„ „ „ 4½% 60 льос. по 200 К	98	80	99	50
„ краєв. 4½% льос. в 51 льосов	101	70	102	20
„ „ 4% льос в 57 льосов.	99	20	99	90
Тов. кред. гал. земс. 4% (I емісия)	99	80	—	—
„ „ „ „ 4% льос. в 41½ лїт	99	80	—	—
„ „ „ „ 4% „ „ 56 „	99	20	99	90
III. Облїґациї по 100 К				
Галицк пропін. фонду 4%	99	70	100	40
Буков. пропін. фонду 5%	102	80	—	—
Комунальні Банку кр. 5% (II ем.)	101	50	—	—
„ „ „ 4½% (III ем.)	101	50	102	20
„ „ „ 4% (IV ем.)	98	70	99	40
Зел. льокальні dtto 4% по 200 К	98	80	99	50
Позички кр. 6% з 1873. р.	—	—	—	—
„ „ 4% по 200 К з 1893. р.	99	40	100	10
Позичка м. Львова 4% по 200К	97	40	—	—
„ „ „ 4½% по 200 К	101	10	101	80
IV. Льоси.				
М. Кракова по 20 зл. (40 К)	87	—	93	—
V. Монети.				
Дукат цїсарский	11	26	11	40
20-франківка	19	—	19	25
100 рублїв російск. срібних	250	—	253	—
100 рублїв російск. паперових	253	50	254	70
100 марок нїмецких	117	30	117	90

(без біжучого купону.)

Colosseum
в пасажи Германів
при ул. Соняшній у Львові.
від 1. до 16. січня 1904.

Нова сензацийна проґрама.

Щоденно о 8. год. вечер представленє. В недїлї і сьвята 2 представленя о 4. год. попол. і о 8. год вечером, Що пятницї **High-Life** представленє. Білєти вчаснїйше можна набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 9. З купленим білєтом на фотелї, льожі і I-рядні крісла можна їхати даром на представленє омнїбусами Кольосею, які ждуть коло Віденьскої каварнї.

Новість! **Синьо-жовті**

ланцушки (вісьорки) з моноґрамом „Сокола“ по 2·20 К. Новий наклад переписних листків (вишивки) серия з 8 карток = 70 с (штука 10 с). Набути можна в „Сокільскім Базарі“ у Львові, ул. Руска (ріг Бляхарскої).

ТОВАРИСТВО взаїмного КРЕДИТУ

„Днїстер“

стоваришенє зареєстроване в обмеженою порукою у Львові, ринок ч. 10, дім „Просьвіти“.

ЧЛЕНАМИ ТОВАРИСТВА можуть бути тільки **обезпечені тревало** в „Днїстрі“ від огню. Членьский удїл 50 К можна зложити в ратах; вписове 2 К.

ЧЛЕНИ ТОВАРИСТВА можуть затягати **ПОЗИЧКИ** на 6% за предложенєм відповідної гіпотеки або поруки; сплату більших позичок розкладає ся на 10 лїт.

ПРИ ПАРЦЕЛЯЦИЯХ і иншім купнї землї нехай купуючі звертають ся за **позичками до „ДНЇСТРА“.**

ВКЛАДКИ ЩАДНИЧІ приймає Товариство на 4%.

З ЧИСТОГО ЗИСКУ дістають члени **дивіденду** від удїлів а часть зиску призначує ся **на добродїйні цїли**; дотепер удїлено на церкви, бурси, школи і т. и. **18.385 К.**

Стан 31. мая 1904:

Вкладки	**1,698.746 К**
Удїли	**115.947 К**
Фонди резервові	**23.522 К**
Позички	**1,403.472 К**
Цїнні папери, льок. в банках і на рах. біжучий	**506.994 К**

ОБЕЗПЕЧАЙТЕ БУДИНКИ, ДВИЖИМОСТИ, ЗБІЖЕ І ПАШУ
против огневих шкід
в одинокім рускім Товаристві асекурацийнім

„ДНЇСТЕР“

ТОВАРИСТВО ДНЇСТЕР опирає ся на взаїмности членів, то значить, **звертає членам** щорічну чисту надвижку. **Звороти виносили** за р. 1900, 1901 і 1902 суму **219.332 кор.** т. є 8%.

ШКОДИ лїквідує **ДНЇСТЕР** скоро при участи місцевих членів і делеґатів. Від 1893 до 1903 виплатив **ДНЇСТЕР** відшкодовань на суму 4.161.669 кор.

ФОНДИ ДНЇСТРА з кінцем 1903 р. виносять **1.013.691 кор.** і уміщені в пупілярних цїнних паперах.

ПОЛЇСИ ДНЇСТРА приймає при позичках Банк краєвий і каси ощадности.

АҐЕНЦИЇ ДНЇСТРА находять ся у всїх містах, місточках і многих селах і легко кождому обезпечити ся через аґента; **ДНЇСТЕР** уділяє аґенциї **господарям**, де єще на більший округ нема аґенциї. **Аґенти** заробили вже **537.815 кор.** провізиї.

НА ЖИТЄ треба обезпечати ся через **ДНЇСТЕР** в Товаристві краківскім; власну провізию від таких обезпечень **дає ДНЇСТЕР на рускі добродїйні цїли; тому на житє обезпечайте ся тільки через ДНЇСТЕР.**

ТОВАРИСТВО ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНЇСТЕР“
у Львові, ринок 10, в домі »Просьвіти«.

Видає і відповідає за редакцию: **Лев Лопатиньский.** З друкарнї В. А. Шийковского.